

Výkladové poznámky k biblickým veršom z úlohy č. 2

Pôvod a povaha Biblie

Základný text

(1Tes 2,13 SEkP) *A preto aj my neprestajne ďakujeme Bohu, že keď ste prijali Božie slovo, ktoré ste počuli od nás, nie ako ľudské slovo, ale ako Božie slovo - akým naozaj je. Ono pôsobí vo vás veriacich.*

Niektorí komentátori vidia v 1Tes 2,13-16 začiatok nového listu, alebo neskoršiu redakčnú vsuvku. Avšak, "toto vďakyvzdanie nie je iba pokračovaním ani opakovaním vďaky z 1,2-10; ale zosilňuje ho."¹ Je to od apoštola spätná reakcia na vďaku za prinesené evanjelium do Tesaloniky, ktorú veriaci Pavlovi poslali zrejme prostredníctvom Timotea.² Pavlovu misiu v Tesalonike prerušilo prenasledovanie zo strany Židov. To v Pavlovi "vyvolalo obavy, či Tesaloničania obstoja (2,17-3,5). Prišiel však Timoteus a oznámil Pavlovi, že je všetko v poriadku (3,6-13)."³ Pavol teda vyjadruje vďaku za to, že Tesaloničania nie len, že prijali od apoštolov evanjelium, ale že ho prijali nie ako slovo ľudské, ale ako Božie slovo. Pavol to neberie automaticky, ale vníma to ako Božie priznanie.

Treba pripomenúť, že Pavlove listy do Tesaloniky sú vôbec prvými knihami Nového zákona. Nový zákon teda v dobe tohto listu neexistuje. Otázkou teda je, čo Pavol považuje za Božie slovo? Pavol ako bývalý farizej určite považoval za Božie slovo Starý zákon, ale nie je nevyhnutné, že by sa tu obmedzoval len na Starý zákon. Neskôr v liste Galatským píše o evanjeliu "ktoré som vám hlásal" (Gal 1,11a), že "nepochádza od človeka" (Gal 1,11b), ale "prostredníctvom zjavenia Ježiša Krista" (Gal 1,12). Aj na tejto zmienke môžeme vidieť, že autorita novozákonných spisov je od "zjavenia Ježiša Krista", preto Pavol hovorí priamo o "Božom slove". Apoštol Pavol nakoniec argumentuje "pôsobením" tohto slova. Je tu použité sloveso *energeó*, čo znamená "byť činný, uplatňovať sa, pôsobiť, ovplyvňovať"⁴, z toho je odvodené naše slovo energia. Keď Božie slovo zaznie, je vo veriacom človeku činné - živé, človeka ovplyvňuje a mení. Takýto účinok má toto slovo len voči veriacemu (*pisteúsin*). To znamená, že veľmi záleží na tom akým spôsobom vnímame pôvod a povahu Biblie.

Nedeľa: Biblia ako Božie zjavenie

(2Pt 1,19-21 SEkP) ¹⁹*a tak sa prorocké slovo stalo pre nás pevnejším. Dobre robíte, keď naň upierate svoj zrak ako na sviecu, ktorá svieti na temnom mieste, až kým nezažiarí deň a nevyjde vám v srdciach zornička.* ²⁰*Predovšetkým buďte si vedomí toho, že ani jedno*

¹ BRUCE, F. F. Word Biblical Commentary: *1 and 2 Thessalonians*. vol. 45. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub editions). 349 s. ISBN 978-0-310-58637-1. str. 109.

² Vid': BRUCE, F. F. Word Biblical Commentary: *1 and 2 Thessalonians*. str. 108-109.

³ CARSON, D. A. MOO, D. J. *Úvod do Nového zákona*. Praha: Návrat Domů, 2008. 700 s. ISBN 978-80-7255-165-1. str. 466.

⁴ PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. Bratislava: Lingea, 2012. 1327 s. ISBN 978-80-8145-021-1. str. 455.

proroctvo v Písme nevzniklo na základe vlastného výkladu skutočnosti. ²¹Veď proroctvo nikdy nepovstalo z vôle človeka, ale ľudia poslaní Bohom hovorili z vnuknutia Ducha Svätého.

Pri tomto texte je veľmi nápomocné pozrieť predchádzajúce verše (16-18), kde Peter uisťuje veriacich, že oznamovanie moci a príchodu Pána Ježiša nie je na základe "vymyslených bájí" (v. 16), ale Peter sám bol očitým svedkom. Peter spomína na udalosť, ktorá sa stala na vrchu premenenia, kde on spolu s Jakubom a Jánom videli Ježiša Krista v jeho sláve a počuli Otcov hlas, ktorý svedčil o Ježišovi. Táto mimoriadna skúsenosť v nich ešte viac upevnila "prorocké slovo". Preto Peter ubezpečuje tých, ktorí takúto skúsenosť nezažili, že prorockému slovu môžu plne dôverovať. Je tu použité gr. slovo *bebaios*, čo znamená "pevný, stály, spoľahlivý, nevyvrátiteľný"⁵. Podľa Fornberga je "prorocké slovo" pojem, ktorý je "zameniteľný s Písmom"⁶. Opäť sa tu však v dobe apoštola Petra pod pojmom Písmo myslí to, čo v súčasnosti nazývame Starý zákon. "Najlepší zmysel celej pasáže 1,16-19 je, že apoštolovia založili svoje eschatologické poslanstvo na (a) svojom vlastnom svedectve ako očitých svedkov (vv. 16-18) a (b) na proroctvách SZ (v. 19)."⁷ Peter teda svoju zvesť podopiera jednak vlastnou skúsenosťou na hore premenenia, ale hlavne autoritou Písma, ktorá je ešte pevnejšia.

Peter ďalej vychádza zo Ž 119,105, keď toto "prorocké slovo" pripodobňuje k svieci, ktorá osvetľuje tmavé miesto. "Svet alebo pravdepodobne ľudská myseľ je nepochybne zobrazený ako temný, keď ignoruje Božie prorocké poslanstvo a teda bez nádeje."⁸ Na toto svetlo máme upriamiť svoj zrak, až keď "nezažiarí deň". Vzhľadom na kontext (v. 16) sa pod týmto myslí druhý príchod Ježiša Krista. Inak povedané, na Písmo sa smieme plne spoľahnúť až do druhého Pánovho príchodu.⁹ Výraz "ranná hviezda/zornička", gr. *fosforos*, "obvykle označovala planétu Venušu, ktorá sprevádzala prvé záblesky úsvitu... existuje tu narážka na Nm 24,17 'vychádza hviezda z Jákoba'.¹⁰ Táto hviezda má vzísť v srdciach veriacich. "Druhý príchod nebude mať len vonkajší premieňajúci vplyv na vesmír (3,7-13), ale tiež vnútorný premieňajúci účinok na veriacich, ktorí budú v dobe Ježišovho návratu nažive, pretože ich navždy zbaví všetkých zvyšných pochybností."¹¹

v. 20: Peter najskôr čelil obvineniam, že zvestuje mýty (SEkP používa "báje" v. 16), v 20. verši Peter vyvracia tvrdenia, ktoré mohli byť v tej dobe odporcami cirkvi používané pre nastrbenie dôvery v starozákonné spisy. Títo ľudia tvrdili, že proroci mohli mať videnie, ale ich následný výklad bol subjektívny a teda nedôveryhodný.¹² Takže 20. verš hovorí o tom, že

⁵ PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. str. 276.

⁶ BAUCKHAM, Richard. *Word Biblical Commentary: Jude - 2 Peter*. vol. 50. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 528 s. ISBN 978-0-310-85632-6. str. 311.

⁷ BAUCKHAM, Richard. *Word Biblical Commentary: Jude - 2 Peter*. str. 312.

⁸ tamtiež, str. 313.

⁹ Je teda veľmi nezodpovedné, ak niektoré preklady Biblie spochybňujeme ako menej dôveryhodné, pretože tým ideme priamo proti tomuto nádhernému zasľúbeniu.

¹⁰ tamtiež, str. 313.

¹¹ MACARTHUR, John. *Nový zákon: Komentár verš po verši*. Kroměříž: Didasko, 2013. 1010 s. ISBN 978-80-875-87-08-9. str. 895.

¹² Ohľadom tejto témy viď komentár k 20. veršu v: BAUCKHAM, Richard. *Word Biblical Commentary: Jude - 2 Peter*. str. 318-320.

ani jedno proroctvo v Písme nebolo interpretované žiadnym prorokom na základe jeho vlastného (dosl. súkromného) výkladu. "Grécke slovo pre výklad nesie v sebe myšlienku 'rozviazania' v tom zmysle, že žiadne Písmo nevzniklo, pretože by nejaký človek sám 'rozmotal' alebo 'rozviazal' pravdu."¹³ Prorok je Božím hovorcom, preto je možné sa na Písmo pozerat' ako na Božie slovo. "Falošní proroci rozmotávali a rozväzovali svoje vlastné myšlienky. Ale žiadna časť Božieho slova nebola odhalená alebo zjavená len s pomocou ľudských zdrojov či vďaka porozumeniu proroka bez Božej pomoci."¹⁴

v. 21: "Peter bojuje proti názoru, že SZ proroctvo bolo čisto ľudského pôvodu."¹⁵ Ako protiklad je tu uvedené, že ľudia hovorili "nesení Duchom Svätým", teda nie z vlastnej iniciatívy. "Gramaticky to znamená, že boli neustále nesení alebo vedení Božím Duchom, ktorý je skutočným autorom a pôvodcom či výrobcom Písma."¹⁶ Nesmieme v tom vidieť akúsi posadnutosť, ako to bolo u niektorých pohanských extatických prorokoch. "Autori Písma boli pri procese jeho písania skôr aktívni než pasívni, ale Boh Duch Svätý na nich pritom dohliadal a používal ich rozdielne osobnosti, myšlienkové postupy a slovnú zásobu..."¹⁷ Text nebol Bohom nadiktovaný (tzv. verbálna inšpirácia), ale Boh viedol myšlienky pisateľov. Hovoríme tu o tzv. myšlienkovej inšpirácii Písma. Krásne to môžeme vidieť na príklade 4 evanjelií, kde sa prejavuje rôznorodosť pisateľov napriek tomu, že hovoria o rovnakých veciach.

Pondelok: Inšpirácia Písma

(2Tim 3,16-17 SEkP) ¹⁶ *Celé Písmo je Bohom vnuknuté a užitočné na učenie, karhanie, nápravu a výchovu v spravodlivosti,* ¹⁷ *aby Boží človek bol dokonalý a pripravený na každé dobré dielo.*

O inšpirácii Písma sme už začali v na konci časti na nedeľu. CASD patrí k cirkvám, ktoré veria v myšlienkovú inšpiráciu Písma, nie vo verbálnu. Anglikánsky teológ k tomu poznamenáva:

Niektorí kresťania si predstavujú, že keď ľudia hovoria o tom, že Biblia je „inšpirovaná“, tak majú na mysli: že Jeremiáš, Pavol a ďalší fungovali ako Boží písací stroj alebo diktafón. To nemôže byť správne. Samotní títo dvaja spisovatelia, poskytujú veľa dôkazov o tom, že ich vlastné osobnosti, povolania, zápasy a číre individuálne okolnosti hlboko ovplyvnili spôsob, akým videli a hovorili.¹⁸

Myšlienková inšpirácia neznižuje dôveryhodnosť Písma, ale prirodzene počíta s ľudským faktorom. Boh napríklad ponecháva ľuďom niektoré ich predstavy, ktoré boli v tej

¹³ MACARTHUR, John. Nový zákon: *Komentár verš po verši*. str. 896.

¹⁴ tamtiež, str. 896.

¹⁵ BAUCKHAM, Richard. *Word Biblical Commentary: Jude - 2 Peter*. str. 324.

¹⁶ MACARTHUR, John. Nový zákon: *Komentár verš po verši*. str. 896.

¹⁷ tamtiež, str. 896.

¹⁸ WRIGHT, N. T. *Paul for Everyone: The Pastoral Letters*. 2. vyd. Louisville: WJK, 2004. (Kindle edition). 182 s. ISBN 978-0-664-22794-4. str. 120.

dobe rozšírené (napr. plochá zem, Taršiš ako koniec sveta a pod.), ale ktoré zároveň neboli v príkrom rozpore s hlavným posolstvom Písma. Preto Bibliu nepoužívame ako učebnicu astronómie, geografie, dokonca ani ako učebnicu histórie, ale ako Božie zjavenie svetových dejín spásy. Slovo "inšpirovaný" gr. *theopneustos* je doslova "Bohom vdýchnutý"¹⁹ to nám pripomína akt stvorenia človeka (Gn 2,7). Písmo, ktoré je "Bohom vdýchnuté" teda prináša život, oživuje. To je popísané štyrmi oblasťami užitočnosti Písma:

- (1) *Prós didaskalian* - na poučanie. Výraz sa už spomenul v 2Tim 3,10 a označuje pravé, zdravé učenie...
- (2) *Prós elegmón* - na usvedčovanie... V preklade Starého zákona do gréčtiny označuje pokarhanie, ktoré slúži k tomu, aby sa človek vrátil na správnu cestu (Lv 19,17; Sir 21,7; 2Krľ 19,3).
- (3) *Prós epanórtosin* - na nápravu... od pokarhania je ďalším krokom poskytnutie podpory pre morálnu nápravu človeka.
- (4) *Prós paidéian* - na výchovu. Výraz často označuje rodičovskú výchovu detí, ktorá v sebe obsahuje poslušnosť a sebaovládanie...²⁰

Pavol toto písal Timoteovi, keď mal pôsobiť (Timoteus) v zbore v Efeze. Poučanie, usvedčovanie, náprava a výchova. "Pretože je to Božie slovo, je preto prospešné pre Timoteovu službu v Efeze, pretože môže trénovať Timotea, aby sa stal Božím mužom, pripraveným na každé dobré dielo."²¹ "Dokonalosť" v 17. verši treba chápať v zmysle kompletnosti (gr. *artios*) alebo ešte lepšie "pripravenosti". Božím Duchom inšpirované slovo robí človeka pripraveným k službe. "Timoteus a všetci kresťania môžu v Písme nájsť všetko potrebné na vykonanie dobrých skutkov."²²

Utorok: Písané Božie slovo

(Ex 34,27 SEkP) ***Potom Hospodin Mojžišovi povedal: Napíš si tieto slová, lebo podľa nich som uzavrel zmluvu s tebou a s Izraelom.***

Mojžiš je druhý krát na Sinaji, kde od Hospodina dostáva desať slov. Je tu však jeden rozdiel. Zatiaľ čo prvý krát sú slová na kamenných doskách napísané priamo Bohom (Ex 31,18), teraz Hospodin prikazuje Mojžišovi, aby ich napísal on. Tieto nové tabule však nemajú menšiu hodnotu len preto, že ich písal človek. To nám poskytuje určitý pohľad na závažnosť Písma ako celku a obzvlášť na časti Písma, ktoré uvádzajú priame Hospodinove alebo Ježišove výroky. Môžeme ich brať za autentické.

¹⁹ PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. str. 611.

²⁰ TRSTENSKÝ, František. Pavlove pastorálne listy: *Exegeticko-teologická analýza*. Ružomberok: Katolícke biblické dielo, 2015. 272 s. ISBN 978-80-89120-44-4. str. 234.

²¹ MOUNCE, W. D. Word Biblical Commentary: *Pastoral Epistles*. vol. 46. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub editions). 1197 s. ISBN 978-0-310-58600-5. str. 962.

²² MOUNCE, W. D. Word Biblical Commentary: *Pastoral Epistles*. str. 969.

Desať slov, o ktorých je tu reč (v. 28) je dekalóg. Avšak odborníci sa prú o to, či ide priamo o desať Božích prikázaní, alebo sa jedná o iné Hospodinove výroky.²³ Podstatnejšie však je, že sa tu jedná, ako sme spomenuli už vyššie, o obnovenie zmluvy, ktorú Izraeliti stihli porušiť ešte skôr, ako ju Mojžiš zo Sinaja priniesol. Tieto druhé kamenné dosky sú zhmotneným prejavom Božieho milosrdenstva a odpustenia. Hospodin prikazuje Mojžišovi, aby zapísal slová a odôvodňuje to tým, že doslova "podľa úst (ostrosti) týchto slov režem (uzatváram) s tebou zmluvu a s Izraelom." (v. 27c)

Zmluvu dnes často chápeme ako určitú poistku proti tomu, aby sme boli protistranou podvedení. Písomná zmluva teda môže byť niekedy chápaná ako prejav nedôvery, obzvlášť ak býva uzavretá v rámci rodiny (napr. predmanželská zmluva). V Biblickom svete však nemôžeme zmluvu chápať v tomto svetle. Zmluva v Biblii predstavuje skôr transparentné, otvorené vzťahy, kde každá strana zmluvného vzťahu vie, čo sa od nej očakáva. Veľmi dobre to vystihuje Jon PAULIEN:

Ako sme mohli už skôr pozorovať, pohanský svet bol (a je) svetom značne neistým. Bohovia číhali za každým stromom, pripravení začať vás trápiť... V našom postmodernom svete, si často pohanských bohov idealizujeme, v skutočnosti však pohanstvo dalo vzniknúť bojzlivej a ustrašenej existencii. Tento pohanský svet stále ešte ovláda myseľ niektorých ľudí na miestach, ako je Nová Guinea či africký vidiek... Toto pozadie nám pomôže pochopiť vystatovačný tón v Deuteronomiu 4. kapitole. Aký iný národ má takého Boha? Aký iný ľud má božstvo tak konzistentné a spoľahlivé, ako je Boh Izraela? Rozmer zákona a poriadku bol dôležitým a oceňovaným znakom Hospodina. Mohli ste sa naňho spoľahnúť. Hospodin bol ochotný podriaďiť sa rovnakým pravidlám a nariadeniam, ktorých dodržiavanie požadoval po Izraelu. A to im poskytovalo pocit bezpečia. Božie zákony sú pevnou súčasťou Božej zmluvy... Základom pre právny jazyk Starého zákona, vrátane Desatora, je zmluva. Písmo vyjadruje zmluvu v termínoch toho, čo je Boh ochotný učiniť a čo chce, aby činil jeho ľud. Popisuje ako Boh reaguje na rôzne situácie a ako má na jeho činy ľud odpovedať. Zmluva nie je svojvoľná, ani manipulujúca... Istota Izraela vo vzťahu s Bohom má svoj základ v skutočnosti, že Boh im dopredu povedal, ako sa bude správať - a potom to presne plnil. Podriadil sám seba rovnakým zákonom, ktoré predložil im. Je to, ako keby Boh povedal: "Ja budem presne taký, ako som povedal. Keď vám dávam svoje zákony, ja prvý ich budem rešpektovať. Nežiadam po vás nič, čo by som nerobil ja sám." Niektoré tresty za neposlušnosť v Starom zákone pre nás môžu byť nepríjemné, ale Boh sám seba činil zodpovedným voči rovnakým pravidlám správania. To prinášalo úžasnú istotu v značne desivom a nebezpečnom svete.²⁴

Ako môžeme vidieť, koncepcia zmluvy, ako v Starom tak aj v Novom zákone, je prejavom veľkej Božej lásky, ústretovosti a milosrdenstva k človeku.

²³ K tejto téme sa teraz nebudeme bližšie vyjadrovať. Viac možno vidieť v komentári k veršom 27-28 v: DURHAM, J. I. *Word Biblical Commentary: Exodus*. vol. 3. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition), 765 s. ISBN 978-0-310-58853-5. str. 650-652.

²⁴ PAULIEN, Jon. *Nová setkání s Bohem*. Praha: Advent-Orion, 2011. 166 s. ISBN 978-80-7172-952-5. str. 97-98.

Streda: Spojitosť medzi Kristom a Písmom

(Ján 1,14 SEkP) *To Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami a my sme videli jeho slávu, slávu akú má od Otca jednorodný Syn, plný milosti a pravdy.*

Boh nie je stvorením, ale Stvoriteľom. To znamená, že sa jeho existencia vymyká akýmkoľvek kategóriám stvoreného sveta. Preto Boha nemôžeme spoznávať pod mikroskopom, ani astronomickým teleskopom. Nie je možné, aby sme Boha poznávali tak, ako poznávame všetko ostatné čo On stvoril. Človek môže Boha poznať len prostredníctvom Božieho sebazjavenia. Boh sa nám teda zjavuje, ale aj tu máme rozdiely. Existuje prirodzené zjavenie - v tomto prípade poznávame Boha skrze to, čo stvoril, ale toto zjavenie prostredníctvom stvorenej prírody je neúplné (pozri Rim 3,19-20). Preto hovoríme ešte o špeciálnom zjavení, za ktoré považujeme Bibliu. Na stránkach Biblie sa nám Boh zjavuje oveľa komplexnejšie, než skrze prírodu. Najdokonalejšie zjavenie Boha, ktoré môžeme v Biblii nájsť je prostredníctvom jeho Syna - Ježiša Krista.

Grécky výraz *Logos* má veľmi veľa významov. Je odvodené zo slovesa *legó*, ktoré predstavuje "aktivitu zbierania, opatrného triedenia, katalógovanie do poradia a vzájomné aranžovanie do usporiadanej sekvencie."²⁵ V gréckom ponímaní je *logos* nástrojom ľudského myslenia. Teda človek vo svojej mysli triedi a usporadúva myšlienky, aby ich napokon formuloval do slov. Avšak biblický výraz *Logos*, je potrebné chápať hlavne z uhla pohľadu hebrejského uvažovania. Najčastejšie sa z hebrejčiny do gréčtiny ako *logos* prekladá pojem *davar* "až 830 krát"²⁶. Pojem *davar* je tiež viacvýznamový, ale spomeňme len tri najdôležitejšie významy: "slovo, dej, vec"²⁷. Narozdiel od gréckeho sveta, v hebrejčine je "slovo" zviazané predovšetkým s Bohom, nie s človekom. Keď prehovorí Boh, slovo sa začne diať až sa zhmotní v skutočnú vec. To je vlastne základnou výpoveďou správy o stvorení v Gn 1. Boh povie slovo a stane sa. Na túto stvoriteľskú tému nadväzuje aj Ján vo svojom prológu (J 1). Slovo, prostredníctvom ktorého Otec tvoril sa stalo telom. *Logos* je Syn Boží, ktorý je plný milosti a pravdy. Aj preto Ježiš nie je v rozpore s písaným slovom (s Písmom), čo môžeme vidieť v jeho jasnom stanovisku v jeho kázni na hore - on je naplnením zákona a prorokov (Mt 5,17-18).

(Ján 2,22 SEkP) *Po jeho vzkriesení si jeho učeníci spomenuli, že to hovoril, a uverili Písmu i slovu, ktoré Ježiš povedal.*

Tu môžeme vidieť krásny príklad súladu medzi naplnením udalosti, hovoreným Ježišovým slovom a písaným slovom (Starým zákonom). "Písmo, ktorému učeníci uverili po zmŕtvychvstaní, je pravdepodobne Ž 69,10, zmienené vo v. J 2,17, ktoré im umožnilo spojiť očistenie chrámu so smrťou Kristovou; Ježišovým slovom je verš J 2,19, ktoré im umožnilo

²⁵ SILVA, Moisés. *New International Dictionary of New Testament Theology and Exegesis*. vol. 3. 2. vyd. Grand Rapids: Zondervan, 2014. 825 s. ISBN 978-0-310-27617-3. str. 129.

²⁶ SILVA, Moisés. *New International Dictionary of New Testament Theology and Exegesis*. str. 135.

²⁷ PÍPAL, Blahoslav. *Hebrejsko-český slovník ke Starému zákonu*. 4. vyd. Praha: Kalich, 2006. 188 s. ISBN 80-7017-029-8. str. 37.

pochopiť význam jeho zmŕtvychvstania vo vzťahu k chrámu."²⁸ Toto nám ukazuje na ďalší veľmi silný aspekt pohľadu na Písmo - skrze kristocentrický výklad. Písmo by sme mali vykladať kristocentricky, pretože Kristus je ústrednou postavou nie len Nového zákona, ale celej Biblie.

(Ján 8,31-32 SEkP) ³¹*Vtedy povedal Ježiš Židom, ktorí v neho uverili: Ak vy zostanete v mojom slove, budete naozaj mojimi učeníkmi, ³²poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí.*
(Ján 17,17 SEkP) *Posväť ich v pravde; tvoje slovo je pravda!*

"Meinete znamená ustálené odhodlanie žiť v Kristovom slove a ním, a teda znamená trvalé načúvanie, premýšľanie o ňom, držanie pôstu pre neho, a uskutočňovanie jeho príkazov."²⁹ "Zostať v mojom slove" teda hovorí o vzťahu s týmto slovom. Slovo je tu teda zosobnené s Kristom, podobne ako keď sa na "pravdu" máme pozeráť ako na osobu (pozri J 14,6). Pozeráť sa na slovo a pravdu ako na osobu má výhodu práve v tom, že nás to vedie ku vzťahu k slovu a k pravde. Nemôžeme pravdu vlastniť, ale my sami sa môžeme pravde odovzdať. A to je vlastne druhá strana inšpirácie Písma. Odovzdanie sa Ježišovi Kristovi, ktorý je Logos a pravda, znamená vystaviť sa inšpirácii Ducha Svätého, ktorý inšpiroval aj ľudských pisateľov Biblie. Odovzdanie sa Ježišovi Kristovi znamená podieľať sa na inšpirácii Písma, ale zo strany čitateľa.

Štvrtok: Biblia chápaná vierou

(Heb 11,3.6 SEkP) ³*Vo viere chápeme, že Božie slovo stvárnilo svet tak, že z neviditeľného povstalo viditeľné... ⁶Bez viery však nie je možné zapáčiť sa Bohu. Ved' kto pristupuje k Bohu, musí veriť, že Boh je a že odmeňuje tých, čo ho hľadajú.*

Ak sa vrátíme k charakteristike logu ako nástroja ľudských myšlienok, pričom výsledkom je tvorenie slov a viet, ktoré dávajú (niekedy) zmysel, potom u Boha je slovo počiatkom, skrze ktoré tvorí život a hmotnú realitu. Zatiaľ čo u človeka je jeho slovo len zvukom, u Boha je jeho slovo stvoriteľským aktom. Schopnosť človeka vidieť to čo je neviditeľné, nazývame vierou. Božie zjavenie (či už prirodzené alebo špeciálne) sa pre človeka stáva pochopiteľným len skrze vieru. "Formulácia vo v. 3 jasne odkazuje na Gn 1,1 a jej pokračovanie, kde tvorivé Božie slovo má performatívnu moc pri vyvolávaní a usporadúvaní viditeľného vesmíru... Detail, že vesmír bol usporiadaný *hrémai Theú* 'pomocou Božieho slova', pripomína tvorivé Božie príkazy."³⁰ To poukazuje na skutočnosť, že až viera robí z písaného Božieho slova, pochopené Božie slovo na subjektívnej úrovni. Tzn. že bez viery sme Bohom skrze Bibliu len ťažko osloviteľní.

V šiestom verši môžeme vidieť ozvenu Septuaginty (tj. grécky preklad Starého zákona, ďalej len LXX), kde Enoch "chodil s Bohom" (Gn 5,22) preložené ako Enoch "potešil Boha"

²⁸ BEASLEY-MURRAY, G. R. Word Biblical Commentary: *John*. vol. 36. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 811 s. ISBN 978-0-310-58846-7. str. 249.

²⁹ BEASLEY-MURRAY, G. R. Word Biblical Commentary: *John*. str. 360.

³⁰ LANE, W. L. Word Biblical Commentary: *Hebrews 9-13*. vol. 47B. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 754 s. ISBN 978-0-310-58631-9. str. 295.

(Gn 5,22 LXX).³¹ Autor listu Židom teda dáva Enocha za príklad viery, pretože práve "pre vieru bol Enoch prenesený" a "páčil sa Bohu" (v. 5). Verš šiesty teda ukazuje vieru nie len ako prostriedok pre správne porozumenie Písmu, ale predovšetkým ako prostriedok vzťahu medzi človekom a Bohom.

Použité zdroje a literatúra

BAUCKHAM, Richard. Word Biblical Commentary: *Jude - 2 Peter*. vol. 50. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 528 s. ISBN 978-0-310-85632-6.

BEASLEY-MURRAY, G. R. Word Biblical Commentary: *John*. vol. 36. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 811 s. ISBN 978-0-310-58846-7.

Biblia Hebraica Stuttgartensia. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1997. ISBN 978-3-438-05222-3.

Biblia: Slovenský ekumenický preklad. 5. Vyd. (3. opravené vyd.) Banská Bystrica: Slovenská biblická spoločnosť, 2015. ISBN 978-80-85486-97-1.

BRUCE, F. F. Word Biblical Commentary: *1 and 2 Thessalonians*. vol. 45. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub editions). 349 s. ISBN 978-0-310-58637-1.

CARSON, D. A. MOO, D. J. *Úvod do Nového zákona*. Praha: Návrat Domů, 2008. 700 s. ISBN 978-80-7255-165-1.

DOUGLAS, J. D. (ed.) *Nový biblický slovník*. 2. vyd. Praha: Návrat domů, 2009. 1243 s. ISBN 978-80-7255-193-4.

DUBOVSKÝ, Peter. Komentár k starému zákonu: *Genezis*. Trnava: Dobrá kniha, 2008. 828 s. ISBN 978-80-7141-626-5.

DURHAM, J. I. Word Biblical Commentary: *Exodus*. vol. 3. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 765 s. ISBN 978-0-310-58853-5.

LANE, W. L. Word Biblical Commentary: *Hebrews 9-13*. vol. 47B. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 754 s. ISBN 978-0-310-58631-9.

MACARTHUR, John. *Nový zákon: Komentár verš po verši*. Kroměříž: Didasko, 2013. 1010 s. ISBN 978-80-875-87-08-9.

MOUNCE, W. D. Word Biblical Commentary: *Pastoral Epistles*. vol. 46. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub editions). 1197 s. ISBN 978-0-310-58600-5.

NESTLE-ALAND. *Řecko Český Nový zákon: Slovník novozákonní řečtiny*. Praha: Česká biblická společnost, 2011. 1758 s. ISBN 978-80-87287-38-5.

PANCZOVÁ, Helena. *Grécko-slovenský slovník: Od Homéra po kresťanských autorov*. Bratislava: Lingea, 2012. 1327 s. ISBN 978-80-8145-021-1.

PÍPAL, Blahoslav. *Hebrejsko-český slovník ke Starému zákonu*. 4. vyd. Praha: KALICH, 2006. 188 s. ISBN 80-7017-029-8.

³¹ LANE, W. L. Word Biblical Commentary: *Hebrews 9-13*. str. 302.

PAULIEN, Jon. *Nová setkání s Bohem*. Praha: Advent-Orion, 2011. 166 s. ISBN 978-80-7172-952-5.

SILVA, Moisés. *New International Dictionary of New Testament Theology and Exegesis*. vol. 3. 2. vyd. Grand Rapids: Zondervan, 2014. 825 s. ISBN 978-0-310-27617-3.

TRSTENSKÝ, František. *Pavlove pastorálne listy: Exegeticko-teologická analýza*. Ružomberok: Katolícke biblické dielo, 2015. 272 s. ISBN 978-80-89120-44-4.

WRIGHT, N. T. *Paul for Everyone: The Pastoral Letters*. 2. vyd. Louisville: WJK, 2004. (Kindle edition). 182 s. ISBN 978-0-664-22794-4.